

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 De praxi cambiorum, quæ hoc tempore viget.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

traiectionis, & ita lucrabitur 50. Verum non apparet ratio cur in Flandria prior dans 360. possit Metina recipere 430. cum non possit Metina plus accipere, quam ipse ibidem solet dare pro 360. Flandricis.

45 Sed dicendum est, quod quando accipit prior Metina, tunc solum lucratur ratione diuersae aestimationis pecuniae & ratione traiectionis. ratione diuersae aestimationis, accipit 400. maravedinos Metina, pro 360. in Flandria. nam haec duae summae sunt valore aequales, ad diuersa ista loca comparatae. ratione autem traiectionis accipit adhuc 10. & sic lucratur 50. accipit enim 410. maravedinos, & reddit solum 360. tunc enim dicitur lucrari, quando plus materialis pecuniae accipit, quam dederit; etiam illud plus non pluris aestimetur illo loco, quam istud minus hoc loco.

46 Si vero prior det, idque in Flandria, tunc solum dat 360. maravedinos, & Metina recipit post duos menses 430. vel 435. sicque lucratur 70. vel 75. 400. enim accipit ratione diuersi valoris; cum 400. Metina non pluris valeant quam 360. in Flandria. praeterea accipit 10. ratione traiectionis, & 20. reliquos ratione carentiae pecuniae, eod quod prior det, & debeat per duos menses sua pecunia carere: hunc enim titulum maxime aestimant. Sed hoc lucrum reuera est nimium, & excedere videtur metas iustitiae; nec quisquam est, qui hoc tempore tantum lucratur. duobus enim mensibus lucratur 20. in centum; nam in singula scuta lucratur 75. maravedinos. Quod si prior det Metina 410. maravedinos, non recipiet in Flandria solum 360. vt quidam putant; (sic enim nemo vquam campfor veller pecuniam suam dare; nam amitteret 50. maravedinos in singulos aereos) sed tanti aestimabit carentiam pecuniae duorum mensium, vt ei in Flandria sint restituendi 410. vel circiter.

DVBITATIO V.

De praxi cambiorum, quae hoc tempore viget.

47 **V**T haec praxis intelligatur, tria potissimum sunt consideranda: persona, quae ad cambium concurrunt: nummi, secundum quos cambia ad varia loca reguntur: & variatio pretiorum, secundum longius vel breuius tempus.

48 **Q**uod ad primum attinet, regulariter quatuor personae requiruntur vt contractus cambij sit perfectus, campfor, campfarius, respondens campforis, & respondens campfarij. dum enim campfor alicui pecuniam numerat, accipit vicissim ab illo obligationem de pecunia illa alibi soluenda: & hanc transmittit ad suum respondentem, vt ibi eam recipiat: & campfarius similiter scribit ad suum respondentem, vt ibidem soluat. si hic accipiet, & soluat respondentem campforis, iam perfectum censetur primum cambium. saepe tamen fit, vt respondens campfarij non soluat respondentem campforis; sed tradit illi obligationem tamquam ab eo accepisset ad cambium, quam illa remittat ad campforem; & simul scribit ad campfarium, vt soluat campfori recambium. quod si respondens campfarij soluat reipla; tunc respondens campforis dat eandem pecuniam ali-

cui alteri ad cambium, & acceptam ab eo obligationem mittit ad primum campforem. & sic semper redit cum luero. campfor tamen ordinarie scire non potest quantum lucratur, nisi dum pecunia per secundum vel tertium cambium, tandem ad ipsum redit. Interdum fit vt campfarius non habeat respondentem in loco vbi pecunia est restituenda, sed campfor assignat ei suum respondentem, qui accipiet debitum, & sibi soluat, quatenus diuersas personas repraesentat, seu diuersa officia subit: hic rursus obligationem scribit, tamquam ipse ad cambium acceperit, eamque transmittit ad primum campforem, vt a campfario solutionem accipiat, cum pretio cambij & recambij. quotiescumque autem fit solutio, respondens campforis detrahit ex tota summa suas prouisiones, (quas vocant) id est, mercedem sui laboris, quae sunt bini vel terni aurei in singulos millenarios. Vtrum autem haec sint iusta, patebit ex dub. 7. & 8.

De secundo, Vario nummorum genere cambia reguntur ad varia loca; quod vt intelligatur, explicabo quo modo id fiat Antuerpia ad loca praecipua Europa. Igitur Antuerpia ad pleraque loca reguntur grossis: nam campfor pecuniam Antuerpia numerans, certo numero grossorum Flandricorum intendit emere ducatum, qui est in Italia vel Hispania; aut coronatum, qui in Gallia; aut florenum, qui in Germania, &c. Exempli gratia, anno 1600. 7. Decembris cursus cambiorum Antuerpia erat talis: Antuerpia Venetias dabat campfor 91. grossos & tres quartas, vt Venetis reciperet vnum ducatum intra mensem a contractu inito; qui ducatus Venetis aestimatur in Banco, id est, apud trapezitas 124. solidis seu piccolis Venetis. hoc enim intelligunt Venetis per ducatum; dum agitur de soluendis cambiis. Antuerpia Mediolanum dabat 105. grossos & medium, vt Mediolani reciperet ducatum post vnum mensem. hic ducatus aestimatur 5. libris & 16. solidis. Florentiam dabat 110. grossos & medium, vt ibi reciperet ducatum intra mensem. Madritum dabat 106. grossos, vt Madriti vnum ducatum intra duos menses reciperet. Hispalim 105. grossos & medium, vt Hispali intra duos menses ducatum reciperet.

Vlissiponem 101. grossos, recepturus ducatum. Vbi aduerte, in Lusitania per ducatum intelligi 10. regales, quando de cambiis agitur; in Castella & reliquis Hispaniae locis 11. regales.

Antuerpia Vefuntium, cambium agitur grossis & coronatis. campfor enim Antuerpia dabat 120. grossos & medium, recepturus Vefuntij in proximis nundinis vnum coronatum Francicum, vel eius valorem. celebratur hic nundinae quotannis quater, etsi exiguo concursu, nempe circa Pascha, in Augusto, circa festum omnium Sanctorum, & circa festum Epiphaniae.

Lugdunum 117. grossis, pro coronato, Lugduni proximis nundinis recipiendo. aguntur & hic quater nundinae, quae 14. diebus nundinas Vefuntinas praecedunt.

Parisiis & Rotomagum 119. grossis & medio, pro coronato illis locis intra mensem recipiendo.

Antuerpia Francofurtum regitur grossis & florenis Germanicis. dabantur Antuerpia 76. grossi pro floreno Germanico, Francofurti proximis nundinis recipiendo. aguntur hic binae nundinae celeberrimae, in Septembri & circa Pascha. Flore-

nus Germanicus Francofurti in solutione cambiorum valet 65. critteros; ad rationem monetæ Belgicæ panè grossos 80. Antuerpiâ Hamburgum agit grossis & daleris. Londinum scellings & libris Anglicanis. Coloniam libris Flandricis. dantur enim Antuerpiæ 100. libræ vt Coloniam recipiantur 102. libræ monetæ ibidem vsitata; idque intra duos, 3, 4, 6, 8, 10, vel 20. dies post litteras exhibitas, prout conuentum fuerit.

⁵² *Pretium cambiorum.* Quod ad tertium attinet, Quandocumque mercatores cambia sua dirigunt secundum nundinas, tunc quò longius absunt nundinæ, eò maius faciunt pretium cambij; ac proinde eò minus dant pro pecunia, quàm alibi sunt accepturi: quò verò propius absunt, eò minus est pretium; ac proinde eò plus dant pro pecunia, quàm alibi sunt accepturi; ita vt sæpè non lucentur, si nundinæ sint valde vicinæ: quod an iustè fieri possit, dicemus dubit. seq. Hæc de praxi.

DUBITATIO VI.

Vtrum cambium Francofurtense & similia, in quibus pretium variatur pro maiore vel minore temporis intercedente, sint licita.

⁵³ *Nundinæ Francofurtenses.* Notandum est, Francofurti binas quotannis agi nundinas, alteras circa Pascha, alteras in Septembri: in quibus fiunt solutiones cambiorum: reguntur autem hæc cambia florenis Germanicis & grossis Flandricis, vt dictum est. Nam qui dant Antuerpiæ ad cambium, vt recipiant Francofurti, certo numero grossorum emunt florenum Germanicum, & contra qui Francofurti dant, vt Antuerpiæ recipiant, floreno Germanico emunt certum numerum grossorum. In pretio autem ferè seruatur hæc ratio: Si Antuerpiæ campfor quinto mense ante nundinas pecuniam numerat, solum dat, v. g. 73. grossos pro floreno Germanico. si quarto mense numerat, solum dat 74. si tertio 75. si secundo 76. si vno dumtaxat ante nundinas 77. vel circiter. In nundinis autem recipiunt florenum Germanicum, æstimatum ibidem 79. vel 80. grossis; vel Antuerpiæ suas obligationes seu litteras cambij aliis vendunt; ita vt 4. vel 6. grossos in singulos florenos Germanicos lucentur. Similis ferè ratio seruatur, quotiescumque datur cambium ad loca, vbi celebrantur nundinæ; quò enim longius absunt nundinæ, eò campfores minus dant, & plus recipiunt: & contra quò sunt propinquiores, eò plus dant & minus lucentur.

⁵⁴ *Ratione temporis.* Respondeo & Dico Primò, Pretium cambij non posse variari ratione solius temporis longioris vel breuoris. Ratio est, quia in cambio non requiritur temporis interuallum, nisi quatenus id necessarium ad translationem litterarum, & ad præparationem solutionis, vt ea commodè in loco distanti fieri possit: ergo si plus temporis concedatur ad solutionem, id non fiet ex vi contractus cambij, sed taciti cuiusdam mutui: atqui in mutuo aliquid exigere ratione temporis longioris, est vsura. ergo.

⁵⁵ *Alia causa probabiles.* Dico Secundo, Possè hoc pretium ob alias causas iustè variari, quas cum valde probabile sit in casu proposito iubesse, probabile etiam est hanc

variationem pretij iustè à mercatoribus constitui; ac proinde tale cambium licitum esse. Prior pars patet ex dictis dubit. 3. & 4. Altera verò, quòd hæc causæ reperiantur in hoc cambio, Probatum Primò, Quia ordinariè campfores pluris æstimant carere pecunia sua quinque mensibus, quàm quatuor, & carere quatuor, quàm tribus; idque partim quia interim carent facultate lucrandi illà pecuniâ, partim quia diutius versatur fors in periculo. vnde hæc æstimatio non est irrationalis; nititur enim iusta ratione, idque ex communi mercatorum & campforum iudicio. Secundo, Quia quò plures sunt menses ante nundinas, eò plures petunt pecuniam à campforibus, vt diu pretio frui possint: atqui quò plures sunt petentes, eò magis crescunt pretia cambiorum. Hæc causa quibusdam videtur sufficiens ad inducendam tantam pretij variationem. Tertio, Si non concederetur plus temporis, quàm natura vnus cambij postulet; qui pluribus mensibus egent pecuniâ, deberent sapius ad cambium petere, cum magno suo damno & incommodo, quòd considerantes campfores concedunt longum tempus, vt in vno cambio, virtute comprehendant plura cambia, quæ ipsi interim facerent cum iisdem campfariis, si solum tempus præcisè necessarium ad translationem concederetur: & hoc cedit in commodum campfariorum, qui longè minus soluunt, quàm si tot cambia coggerentur facere. causa igitur, cur quò tempus longius est, eò maius pretium statuatur, est, quia eò plura cambia virtute censentur fecisse. Hæc ratione vir quidam doctissimus illam pretij variationem excusabat; mihi quæ probatur: præsertim accedente etiam prima & secunda causa.

⁵⁷ *Instrum. tit. 1. in m.* Confirmatur, Quia iustum pretium censetur in quoque foro, quòd periti illius negotiationis bona fide, consideratis omnibus circumstantiis, imponunt, & quo inter se contrahendo vtuntur, nemine contradicente vel conquirente. atqui periti campfores & mercatores, omnibus consideratis, sic pretia variant, & sic inter se contrahunt, nemine conquirente; ergo hæc variatio non est censenda iniusta.

Ex his patet, talia cambia non esse damnanda; præsertim cum omnes passim illis vtantur: inter quos multi viri probi & conscientiæ religiosi; qui si iuberentur abstinere, soli laxiores religiois, quò fieret vt pretia cambiorum istorum cum magno Reipublicæ incommodo valde incenderentur. neque enim vnquam obtineri poterit, vt mercatores non pluris æstimant concessionem longi temporis, quàm breuis.

⁵⁸ *Si alij contractus minorantur.* Ex hoc & supradictis dubiis facillè intelligi potest, quid dicendum sit de cambio, quando ei miscetur alia species contractus, & nominatim de quodam contractu, quem mercatores Antuerpienses sæpè cum Rege inierunt. de quo ab hinc 18. annis ab eis consultus fui. Dabant Regi Antuerpiæ ad bellicos, vsus centum millia aureorum, octoginta duo millia in pecunia, & 18. millia in pannis, dimidio tamen supra iustum æstimatis. Nam quòd valebat duobus, æstimabant tribus. vnde cum pannus totus valeret solum 12000. aureorum, æstimabant 18000. Porro ipsi in Hispania intra duos menses accepturi erant 100000. aureorum in pecunia.

Respond. Primò, Hunc contractum videri sic conceptum, vt fraus fieret militibus: idè enim totum